

Vodeni ogled značilnosti knjige

Besedilo je obogateno s celo vrsto učnih orodij, ki vas pomagajo usmerjati med besedilnim gradivom in krepijo vaše znanje o mednarodnih odnosih. Ta vodeni ogled vam pokaže, kako lahko učbenik kar najboljše izkoristite.

Vodila za bralce

Vodilo za bralce na začetku vsakega poglavja oriše kontekst za temo in probleme, o katerih poglavje razpravlja, ter nakaže obseg, ki ga vsebina poglavja pokriva.

Okvirčki

Vrsto tem dopolnjujejo dodatne razlage ali obravnave, ki ne prekinjajo toka glavnega besedila. Okvirčki v vsej knjigi prinašajo dodatne informacije o posameznih temah, tako da dopolnjujejo razumevanje glavnega besedila poglavja.

Študijski primeri kažejo, kako se politične ideje, koncepti in problemi odražajo v resničnem svetu.

Vodilo za bralce

Vojna je ena ključnih institucij v središču preučevanja mednarodnih odnosov in je vedno bila pomembna. Zaradi globalizacije in s širjenjem skupine držav vzpostavile varnostne mreže, ki jih ni več mogoče ignorirati. Vojna se naprej in privratna teletina, kakor so Zdržene države Amerike, je uporablja, katero so dosegle zmago nad konvencionalno vojnimi sredstvi, da se dogaja revolucija v vojaških zadevah. Vojna sveta pa je značilno vojskovanje, pri katerem so pomembni nedržavi delovalci, vojaška tehnologija, ki jo uporabljajo, je sorazmerno nezahtevna, grozodejstva pa so vsakdanja. Mnogi menijo, da so tovrstne vojne neposredna posledica procesa globalizacije.

Okvirček 15.4 Spodbijanje spolno delavke se organizirajo

V zgodnjih osemdesetih letih so ameriški delavci dobili z najemanjem moških področje, ki je zadržalo Koreji in na Tajvanu, kjer je bilo veliko delavk, ki so trdo delale za visoke plače, ki so jih dobile za svoje pravice do delovnih pogojev in poštenih plač. Ker so bila prizadevanja za izboljšanje delovnih pogojev in poštenih plač, so se začeli pogajati z delodavci in na Tajskem. Tam naj bi družbe še naprej ohranjale visok dobiček z izkoriščanjem delavk, ki so imele manj pravic in so morale na vse strani. Zgodba kaže, kako družbe izkoriščajo kulturna pričakovanja glede žensk, zato da povečajo svoj dobiček. Zdaj se ženske organizirajo prek meja in skušajo premagati zaposlitveno negotovost, ki jo mobilne družbe spodbujajo.

(Primerjeno po Enloe 2004)

Študijski primer Mučenje in vojna

Moderni procesi obsegajo tudi smrtne kazni, procesov civilne in vojske.

Vojna priložnost je Zdržene države Amerike in njihove zaveznike privedla do tega, da sodelujejo z različnimi državami, kakor je Libanistan (po ponovljanju posebnega povelja OZN o mučenju leta 2002 domnevno kriv vrste hudih kršitev človekovih pravic). Posledica tega je, da mnoge nezahodne vlade trdijo, da so enako upravičene do kršenja človekovih pravic v svojem boju proti domačim nasprotnikom. Zahodne liberalne

Glosar

Ključni strokovni izrazi so v besedilu označeni in v glosarju na koncu knjige definirani, tako da vam pomagajo pri ponavljanju za izpit.

organizaciji ASEAN imela
tricična globalizacija: opisuje
 alne skupine sodobno globalizac
 razit zemljepis vključenosti v globalni
Avrtarkija: prizadevanje za samozadostno
 tika, ki so jo po veliki gospodarski krizi izva
 rešiti odvisnosti od nestabilnega globalnega
 o ga leta 1948 uvedli v Južnoafriki
 fine.
 držav v jugovzhodni Aziji. Serva je
 ne cilje pa so zrlaj ponovno dokazili in
 podpiranje miru v regiji. Leta 2005 so
 884 milijarde dolarjev.
 in različne socialne skupine
 ustvarja izrazit zemljepis vključenosti v
 nacionalnega gospodarstva – politika, ki so
 drzave, saj so se skušale rešiti odvisnosti od
 regiji.

B **Banka za mednarodne poravnave** (BIS) (Bank for International Settlements): ustanovljena leta 1930 s sedežem v 55 centralnih bank z lastniškimi deležem institucije uporabljajo njene storitve. Podpira sodelovanje med centralnimi bankami in zagotavlja različne storitve za globalne finančne operacije. Na primer, Baselski odbor za nadzor bank, ki ga je banka ustanovila leta 1974, vodi prizadevanja za multilateralno regulacijo globalnega bankništva. Za več gljotje www.bis.org.
Bipolarnost: strokovnjaki za mednarodne odnose uporabljajo ta izraz za označevanje povičajnega reda, preden je leta 1991 razpadla Sovjetska zveza in so Združene države Amerike ostale kot edina velisila.
Bitka spolov: scenarij v igri, ki ponazarja potrebo po usklajevalni strategiji.

Vodeni ogled po spletnem raziskovalnem centru

www.oxfordtextbooks.co.uk/orc/baylis_smith4e/

Spletni raziskovalni center [Online Resource Centre], ki spremlja to knjigo, zagotavlja študentom in predavateljem preprosto uporabne vire za študij in poučevanje.

Za študente

Študijski primeri

Štirje študijski primeri, ki uporabljajo teorije mednarodnih odnosov v primerih iz resničnega življenja, so: kriza na Kosovu leta 1999, zalivska vojna v letih 1990/1, iraška vojna leta 2003 in Kitajska.

Videoprispevki avtorjev prek spleta [Video podcasts]

Poslušajte videoprispevke avtorje poglavij iz knjige prek spleta in računalnika, kako analizirajo sodobne probleme, in prenesite svoje znanje na nove primere.

Podatkovniki novic [News feeds]

Podatkovniki novic vam zagotavljajo dostop do merodajnih člankov z različnih spletišč z novicami.

Povezave s članki iz revij v spletnem raziskovalnem centru

Te vam omogočajo dostop do besedil različnih člankov iz revij v spletnem raziskovalnem centru s področij, ki vas zanimajo.

Izbirna vprašanja in povratna informacija

Za vsako poglavje knjige vam je na voljo sklop izbirnih vprašanj, ki jih sami preverjate. Prinašajo vam tudi takojšnjo povratno informacijo na vprašanja, tako da lažje utrdite svoje znanje.

Glosar kartic

Vrsta interaktivnih kartic [*flashcards*], ki vsebujejo ključne koncepte, zato da z njimi preverite svoje razumevanje terminologije.

Spletne povezave

Izbor komentiranih spletnih povezav, ki vam omogočajo preprosto raziskovanje tem, ki vas posebno zanimajo.

Student resources

The following resources are password-protected. **Students** can gain access by first registering the unique activation code provided with your copy of the textbook.

[Register your activation code \[What is an activation code?\]](#)

[Lecturers please note that if you have adopted this textbook on your course, you should follow the registration steps described under "Lecturer resources" below, and this will automatically give you access to any student resources as well.]

Already registered your activation code? Click on any student resource below to log in.

[Case studies](#)
Four case studies applying international relations theories to real life situations

[Flashcard glossary](#)
A series of interactive flashcards containing key terms and concepts to test your understanding of terminology

[Links to OUP journal articles](#)
Access the text of a selection of OUP journal articles to further your knowledge of key topics

[Multiple choice questions](#)
Reinforce your understanding of themes with these self-marking questions and receive immediate feedback

[Oxford Newsletter](#)
News feeds providing you with access to relevant articles from different news sites

[Video podcasts from the contributors](#)
Learn more about the current issues surrounding the different chapter topics by downloading these podcasts

[Revision guide](#)
A checklist of the key points from each chapter

[Web links](#)
Direct links to useful sites for further information and research

Za predavatelje

Slikovna predstavitev

[PowerPoint Slides]

Za predavatelje je dodana zbirka slikovnih predstavitev. Urejena je po poglavjih in jo je mogoče uporabiti za pripravo predavanj in izročkov [handouts].

Zbirka testov

Ponuja vsestranske teste, prirejene vsebini učbenika, in vsebuje prek 450 vprašanj izbirnega tipa in vprašanj pravilno/nepravilno. Naložiti jih je mogoče v okolje *Virtual Learning Environments*. Testi so dostopni tudi v formatu za tiskanje.

Vodilo za popravljanje

Seznam ključnih poudarkov iz vsakega poglavja.

Zbirka vprašanj

Kratka in daljša vprašanja, s katerimi še nadalje preverite znanje svojih študentov, s tem pa jih tudi pripravite na izpite.

Slike in tabele iz učbenika

Vse slike in tabele iz učbenika so dostopne, da si jih elektronsko naložite na računalnik, kar vam bo pomagalo pri pripravi predavanj in razlaganju ključnih konceptov.

Lecturer resources

The following resources are password-protected and for adopting lecturers' use only.

Not yet registered for a password? Please complete the two steps below:

1. Inform your local sales representative that you are adopting this textbook. You may [view our sales representatives page](#).
2. Complete the [registration form](#). Please note your registration can only be processed once you are aware of your adoption.

Already registered for a password? Click on any resource below to log in.

[Figures and tables from the textbook](#)
All the figures and tables from the textbook available to download electronically to assist [PowerPoint slides](#).

A suite of customizable slides for use in lectures and as class handouts
[Question bank](#)

A bank of short answer and essay questions for testing your students
[Test bank](#)

Over 450 multiple choice and true/false questions with which to test your students
[VLE content](#)

Import all the material available on this Online Resource Centre into your VLE

O avtorjih prispevkov

Amitav Acharya je profesor mednarodnih odnosov na Univerzi Bristol v Združenem kraljestvu. Veliko piše o mednarodnih in azijskih varnostnih problemih, med drugim je izdal knjigo *Promoting Human Security: Ethical, Normative and Educational Frameworks in South East Asia* (United Nations Scientific, Cultural and Educational Organization, 2007).

David Armstrong je profesor mednarodnih odnosov na Univerzi Exeter v ZK, pred tem pa je predaval na Univerzi Birmingham in Univerzi Durham. V zadnjem času se raziskovalno ukvarja z zgodovinskim razvojem mednarodne organiziranosti in z mednarodnim pravom. Je član družbe Royal Historical Society, med njegovimi knjigami pa so: *Revolution and World Order* (Clarendon Press, 1993), *The Rise of the International Organisation* (Macmillan 1981), *Revolutionary Diplomacy* (California University Press, 1977), in *International Law and International Relations* (Cambridge University Press, 2007).

Michael Barnett je predstojnik *Harold Strassen Chair of International Affairs* na šoli *Hubert Humphrey School of Public Affairs* na Univerzi Minnesota v ZDA. Predava in objavlja na področju mednarodnih odnosov, mednarodnih organizacij in politike Bližnjega vzhoda. Med njegovimi objavami so: *Dialogues in Arab Politics: Negotiations in Regional Order* (Columbia University Press, 1998), *Security Communities* (Cambridge University Press, 1998, sourednik Emanuel Adler), *Confronting the Costs of War: Military Power, State and Society in Egypt and Israel* (Princeton University Press, 1992), *Eyewitness to Genocide: The United Nations and Rwanda* (Cornell University Press, 2002), *Rules for the World: International Organizations and World Politics* (soavtorica Martha Finnemore, Cornell University Press, 2004), *Power in Global Governance* (sourednik Raymond Duvall, Cambridge University Press, 2005).

John Baylis je prorektor in predstojnik oddelka za politiko in mednarodne odnose na Univerzi Swansea v ZK. Bil je dekan družbenih ved in profesor na oddelku za mednarodno politiko na Univerzi Wales v Aberystwythu. Je avtor in urednik več kakor dvajsetih knjig, med najnovejšimi so: *Strategy in the Contemporary World: An Introduction to Strategic Studies* (2. izd., soavtorji James Wirtz, Colin S. Gray in Eliot Cohen, Oxford University Press, 2006) in *The United States and Europe: Beyond the Neo-Conservative Divide?* (sourednik Jon Roper, Routledge, 2006).

Alex J. Bellamy je profesor mednarodnih odnosov na Univerzi Queensland v Avstraliji. Napisal in uredil je osem knjig, najnovejša je: *Just Wars: From Cicero*

to Iraq (Polity Press, 2006), članke pa med drugim objavlja v revijah *International Security, Ethics and International Affairs* in *Journal of Peace Research*. Zdaj pripravlja knjigo o etiki terorizma (Oxford University Press) in dela na projektih o regionalizaciji mirovnih operacij (sodelujeta Paul D. Williams in Sebastian Kaempf) in "odgovornosti za varovanje".

Edward Best je profesor in predstojnik na Evropskem inštitutu za javno upravo (*European Institute of Public Administration*, EIPA) v Maastrichtu na Nizozemskem. Delal je na regionalnem varnostnem programu na Mednarodnem inštitutu za strateške študije (*International Institute for Strategic Studies*, IISS) in objavil knjigo *US Policy and Regional Security in Central America* (Gower/St Martins Press, 1987). Bil je svetovalec za OZN in razvojno banko *Inter-American Development Bank* v Srednji Ameriki ter v Helsinškem odboru (Helsinki Commission) za baltsko območje. Zdaj se specializira za institucije EU in politične vidike evropskega povezovanja, pa tudi za primerjalni regionalizem in upravljanje regionalnih organizacij. Je sourednik dveh knjig o EU: *Rethinking the European Union: IGC 2000 and Beyond* (EIPA, 2000) in *From Luxembourg to Lisbon and Beyond: Making the Employment Strategy Work* (EIPA, 2002), objavil pa je tudi veliko člankov o Evropski uniji in institucionalnih ureditvah za regionalno povezovanje.

John Breuilly je profesor nacionalizma in etničnosti na *London School of Economics* v Londonu v ZK. Zanimajo ga predvsem moderna nemška ter primerjalna evropska zgodovina in zgodovinsko preučevanje nacionalizma. Med njegovimi novjšimi objavami sta knjiga *Germany's Two Unifications: Anticipations, Experiences, Responses*, ki jo je uredil z Ronaldom Speirsom (Palgrave, 2004) in Uvod v knjigo Ernesta Gellnerja *Nations and Nationalism* (2. izd., Blackwell, 2006).

Chris Brown je profesor mednarodnih odnosov na *London School of Economics and Political Science* v Londonu v ZK ter avtor številnih knjig in člankov; med njimi sta *Sovereignty, Rights and Justice* (Polity Press, 2002) in *Understanding International Relations* (3. izd., s Kirsten Ainley, Palgrave Macmillan, 2005).

Thomas Christiansen je redni predavatelj na Evropskem inštitutu za javno upravo (*European Institute of Public Administration*, EIPA) v Maastrichtu na Nizozemskem, pred tem pa je delal kot predstojnik centra *Jean Monnet Centre for European Studies* na Univerzi Wales v Abersytwythu. Je tudi profesor na College of Europe v Brugesu in izvršni urednik revije *Journal of European Integration*. Veliko je objavil na temo različnih vidikov institucionalne politike Evropske unije. Med njegovimi objavami je pet uredniških knjig, med drugim *Informal Governance of the European Union* (Edward Elgar, 2004), ki jo je souredila Simona Piattoni, in *The Social Construction of Europe* (Sage, 2001),

ki sta jo souredila Knud Erik Joergensen in Antje Wiener. *Constitutionalizing the European Union*, katere soavtorica je Christine Reh, izide v seriji European Union Series pri založbi Palgrave Macmillan.

Ian Clark je profesor mednarodne politike na Univerzi Wales v Abersytwythu v ZK. Je tudi avtor standardnih del o globalizaciji, kakor sta knjigi *Globalization and Fragmentation* (Oxford University Press, 1997) in *Globalization and International Relations Theory* (Oxford University Press, 1999). Njegova najnovejša knjiga je *International Legitimacy and World Society* (Oxford University Press, 2007).

Michael Cox je bil na oddelku za mednarodno politiko na Univerzi Wales v Aberystwythu v ZK, preden je leta 2002 postal predstojnik mednarodnih odnosov na *London School of Economics*. Od leta 1994 je bil *Associative Research Fellow* na *Chatham House*, bil med letoma 1996 in 2000 v izvršnem odboru *British International Studies Association*, leta 2002 *Senior Fellow* na Nobelovem inštitutu v Oslu, zdaj pa je član izvršnega odbora *European Consortium for Political Research*. Je avtor, urednik in sourednik več kakor desetih knjig, med njimi so *US Foreign Policy after the Cold War: Superpower without a Mission?* (Chatam House Papers), *The Interregnum: Controversies in World Politics, 1989–1999* (Cambridge University Press, 1999) in *Empires, Systems and States: Great Transformations in International Politics* (Cambridge University Press, 2002). Njegovo delo je prevedeno v številne jezike, med drugim v japonščino, kitajščino, ruščino, ukrajinščino, nemščino, italijanščino, francoščino in španščino. Je predstojnik *European Consortium for Political Research*, direktor centra *Cold War Studies Centre* na *London School of Economics* in predstojnik *United States Discussion Group* na *Chatam House* v Londonu. V letih 2002 in 2007 je bil *Research Fellow* Norveškega Nobelovega inštituta.

Devon Curtis je predavatelj na oddelku za politiko na Univerzi Cambridge in *Fellow* na Emmanuel College v ZK. Raziskuje in piše knjige o delitvi oblasti in ureditvah vodenja po konfliktih, o "preobrazbi" uporniških gibanj v politične stranke v Afriki ter o varnosti in razvoju. Njegovo raziskovanje se osredotoča na območje Velikih jezer v Afriki. Pred tem je bil po doktoratu *Research Fellow* na *Salzman Institute of War and Peace Studies* na Univerzi Columbia v ZDA in pred doktoratom *Fellow* na *Center for International Security and Cooperation* (CISAC) na Univerzi Stanford. Delal je tudi za kanadsko vlado, Staff College OZN in za *Overseas Development Institute*. Leta 2004 je doktoriral iz mednarodnih odnosov na *London School of Economics*.

Tim Dunne je izredni profesor mednarodnih odnosov in predstojnik oddelka za politiko in namestnik predstojnika na *School of Humanities and Social Sciences*

na Univerzi Exeter v ZK. Je avtor knjige *Inventing International Society* (Palgrave Macmillan, 1998) in med letoma 1998 in 2002 je bil sourednik revije *Review of International Studies*. Uredil je tudi sedem knjig, med njimi sta *Worlds in Collision: Terror and the Future of Global Order* (sourednik Ken Booth, Palgrave Macmillan, 2002) in *International Relations Theory* (sourednika Milja Kurki in Steve Smith, Oxford University Press, 2007).

Stephen Hobden je redni predavatelj mednarodne politike na Univerzi East London v ZK. Kot raziskovalec in predavatelj se ukvarja s teorijami družbenih sprememb velikega obsega, politiko odnosov med Severom in Jugom in zunanjo politiko ZDA.

Darryl Howlett je redni predavatelj na oddelku za politiko in mednarodne odnose na Univerzi Southampton v ZK. Med njegovimi najnovejšimi objavami so "Strategic culture" (soavtor Jeffery S. Lantis) v knjigi: John Baylis, James Wirtz, Colin S. Gray in Eliot Cohen (ur.), *Strategy in the Contemporary World* (2. izd., Oxford University Press, 2007) in "Cyber security and the critical national infrastructure" v: Paul Wilkinson (ur.), *Homeland Security in the UK* (Routledge, 2007).

James D. Kiras je izredni profesor na *School of Advanced Air and Space Studies*, Maxwell AFB, AL, kjer vodi raziskovalni program šole in študij neregularnega vojskovanja. Doktoriral je na Univerzi Reading v ZK leta 2004 in je veliko delal na področju obrambne politike in svetovanja. Je avtor knjige *Special Operations and Strategy: From World War II to the War on Terrorism* (Routledge, 2006), pa tudi mnogih poglavij in člankov o posebnih operacijah, uporih in samomorskem terorizmu. Je tudi izredni profesor na oddelku za strateške študije na Univerzi Joint Special Operations, Hurlburt Field, v Kaliforniji.

Steven L. Lamy je profesor mednarodnih odnosov na *School of International Relations* na Univerzi Južna Kalifornija v ZDA. Med letoma 2001 in 2006 je bil direktor šole. Med njegovimi strokovnimi področji so teorija mednarodnih odnosov, analiza zunanje politike, globalno vodenje in človekova varnost. Objavil je prek trideset člankov in knjižnih poglavij in uredil knjigo o sodobnih mednarodnih zadevah. Zdaj vodi raziskovalni projekt, ki se osredotoča na vpliv religije v mednarodnih zadevah.

Andrew Linklater je profesor Woodrowa Wilsona za mednarodno politiko na Univerzi Wales v Aberystwythu v ZK. Njegova najnovejša knjiga je *The English School of International Relations: A Contemporary Assessment*, njen soavtor je Hidemi Suganami (Cambridge University Press, 2006). Pri raziskovanju ga zanima predvsem nadzor nad nasilno in nenasilno škodo v mednarodni zgodovini.

Richard Little je profesor mednarodne politike na Univerzi Bristol v ZK. Bil je urednik revije *Review of International Studies* in predstojnik društva *British International Studies Association*. S soavtorjem Barryjem Buzanom je napisal knjigo *International Systems in World History* (Oxford University Press, 2000). Njegovo najnovejše delo je knjiga *The Balance of Power in International Relations: Metaphors, Myths, and Models* (Cambridge University Press, 2007).

Anthony McGrew je profesor mednarodnih odnosov in predstojnik na *School of Social Sciences* na Univerzi Southampton v ZK. Njegovo raziskovalno področje obsega globalizacijo, globalno vodenje (s posebnim poudarkom na vprašanih odgovornosti in demokracije) in teorijo mednarodnih odnosov. Med njegovimi novjšimi izdajami so: (ur.) *The Transformation of Democracy? Democracy Beyond Borders* (Polity Press, 1997), *Global Transformations* (soavtor D. Held, Polity Press, 1999), *The Global Transformations Reader* (sourednik D. Held, Polity Press, 2003), (ur.) *Empire – The United States in the Twentieth Century* (Hodder & Stoughton, 2000), in *Governing the Global Polity: From Government to Global Governance* (2002, sourednik D. Held). Zdaj dela na projektu o novih oblikah globalnega vodenja.

Simon Murden je redni predavatelj strateških študij in mednarodnih zadev na mornariški akademiji *Britannia Royal Naval College* v Dartmouthu v ZK. Pred tem je bil predavatelj mednarodnih odnosov v Aberystwythu in Plymouthu, specializiral pa se je za Bližnji vzhod, politizirani islam in globalizacijo. Je avtor knjig *Emergent Regional Powers and International Relations in the Gulf, 1988–91* (Ithaca Press, 1995) in *Islam, the Middle East and the New Global Hegemony* (Lynne Reinner, 2002). Zdaj se pri raziskovanju osredotoča na sodobne varnostne probleme in vojskovanje, tudi razpršena globalna omrežja in uporabnost sile.

Patricia Owens je redna predavateljica na oddelku za politiko in mednarodne odnose na Univerzi Queen Mary v Londonu v ZK. Predava in raziskuje zgodovino in teorijo strategije, posebno vojne in družbe, ter mednarodno in politično teorijo. Je avtorica knjig *Between War and Politics: International Relations and the Thought of Hannah Arendt* (Oxford University Press, 2007) in *War and Security: An Introduction* (Polity Press, v tisku). Objavlja tudi v revijah *Review of International Studies*, *Millennium*, *Alternatives in International Affairs*.

Christian Reus-Smit je profesor mednarodne politike in predstojnik oddelka za mednarodne odnose na šoli *Research School of Pacific and Asian Studies* na Avstralski nacionalni univerzi. Je avtor knjig *American Power and World Order* (Polity Press, 2004) in *The Moral Purpose of the State* (Princeton University Press, 1999), soavtor knjige *Theories of International Relations* (Palgrave, 2001),

2005), urednik knjige *The Politics of International Law* (Cambridge University Press, 2004) in sourednik knjig *Resolving Crises of Legitimacy* (posebna izdaja, *International Politics*, 2007) in *Between Sovereignty and Global Governance* (Macmillan, 1998).

Brian C. Schmidt je izredni profesor na oddelku za politično znanost na Univerzi Carleton v Kanadi. Njegovo raziskovalno področje obsega teorijo mednarodnih odnosov in zgodovino te discipline. Je avtor knjig: *The Political Discourse of Anarchy: A Disciplinary History of International Relations* (State University of New York Press, 1998) in *Imperialism and Internationalism in the Discipline of International Relations* (sourednik David Long, State University of New York Press, 2005).

Jan Aaron Scholte je profesor na oddelku za politiko in mednarodne študije in sodirektor centra *Centre for the Study of Globalisation and Regionalisation* na Univerzi Warwick v ZK. Med letoma 2007 in 2010 je tudi profesor stoletja (*Centennial Professor*) na *London School of Economics*. Med njegovimi deli so: *Globalization: A Critical Introduction* (2. izd., Palgrave, 2005), *Civil Society and Global Democracy* (Palgrave, v tisku), *Contesting Global Governance* (soavtorji Robert O'Brien, Anne-Marie Goetz in Marc Williams, Cambridge University Press, 2000), *Civil Society and Global Finance* (sourednik Albrecht Schnabel, Routledge, 2002) in *Encyclopedia of Globalization* (sourednik Robert Robertson, Routledge, 2006). Je član uredniškega odbora revije *Global Governance*.

Len Scott je profesor mednarodne politike na oddelku za mednarodno politiko na Univerzi Wales v Aberystwythu v ZK. Med njegovimi zadnjimi objavami sta knjigi *Understanding Intelligence in the Twenty-first Century: Journeys in Shadows* (sourednik Peter Jackson, Routledge, 2004) in *Intelligence, Crises and Security: Prospects and Retrospects* (sourednik R. Gerald Hughes, Routledge, 2007).

Richard Shapcott je redni predavatelj mednarodnih odnosov na Univerzi Queensland v Avstraliji. Je avtor knjige *Justice, Community and Dialogue in International Relations* (Cambridge University Press, 2001) in zdaj končuje knjigo *A Critical Introduction to the International Ethics* (Polity Press, v tisku).

Michael Sheehan je profesor mednarodnih odnosov na Univerzi Swansea v ZK. Je avtor knjig *The Arms Race* (Martin Robertson, 1983), *The Economist Guide to Defence* (Economist, 1986), *Arms Control: Theory and Practice* (soavtor James H. Whyllie, Blackwell, 1986), *A Bibliography of Arms Control Verification* (Dartmouth, 1990), *Balance of Power: History and Theory* (sourednik David Scrivener, Routledge, 1996), *New Dimensions of Security* (TAPRI, 1998), *National and International Security* (sourednika Jouko Huru in Olli-Pekka Jalonen,

Ashgate, 2000), *Security: An Analytical Survey* (Lynne Rienner, 2005), in *The International Politics of Space* (Routledge, 2007).

Steve Smith je prorektor na Univerzi Exeter v ZK. Bil je profesor mednarodnih odnosov na Univerzi Wales v Aberystwythu in na Univerzi East Anglia, poučeval pa je tudi na Univerzi New York (Albany) in na Politehniku v Huddersfieldu. V letih 2003/4 je bil predsednik zveze *International Studies Association*, leta 2000 pa je bil imenovan za akademika družbenih ved (AcSS). Je avtor ali urednik 13 knjig, med njimi: *Explaining and Understanding International Relations* (soavtor Martin Hollis, Oxford University Press, 1989) in *International Theory: Positivism and Beyond* (sourednika Ken Booth in Marysia Zelewski, Cambridge University Press, 1995) ter več kakor 90 akademskih člankov in poglavij v glavnih mednarodnih revijah in knjigah.

Paul Taylor je zaslužni profesor mednarodnih odnosov in do junija 2004 je bil direktor Evropskega instituta na *London School of Economics* v Londonu v ZK, kjer se je specializiral za mednarodno organiziranost znotraj Evropske unije in za sistem OZN. V zadnjem času je objavil knjigo *International Organization in the Age of Globalization* (Continuum, 2003; mehke platnice junija 2005). Diplomiral je na Univerzi Wales v Aberystwythu in na *London School of Economics*, je poročen in ima tri otroke.

Caroline Thomas je namestnica prorektorja in profesorica globalne politike na Univerzi Southampton v ZK. Specializira se za odnose med Severom in Jugom in veliko objavlja na temo globalne politike varnosti, razvoja, okolja in zdravja.

J. Ann Tickner je profesorica mednarodnih odnosov na Univerzi Južne Karoline v ZDA. V letih 2006/2007 je bila predsednica zveze *International Studies Association*. Je avtorica knjig: *Gender in International Relations: Feminist Perspectives on Achieving Global Security* (Columbia University Press, 1992), *Gendering World Politics: Issues and Approaches in the Post-Cold War Era* (Columbia University Press, 2001), pa tudi veliko člankov in knjižnih poglavij o feministični mednarodni teoriji in mednarodni varnosti.

Richard Vogler je profesor mednarodnih odnosov na *School of Politics, International Relations and Environment* na Univerzi Keele v ZK. Med njegovimi knjigami so: *The Global Commons: Environmental and Technological Governance* (John Wiley, 2000), *The European Union as a Global Actor* (soavtorica Charlotte Bretherton, Routledge, 2006), *The Environment and International Relations* (sourednik Mark Imber, Routledge, 1996), *The International Politics of Biotechnology* (soavtor Alan Russell, Manchester University Press, 2000).

Nicholas J. Wheeler je profesor na oddelku za mednarodno politiko na Univerzi Wales v Aberystwythu v ZK. Je soavtor knjige *The British Origins of Nuclear Strategy 1945–55* (Oxford University Press, 1989), urednik knjige *Human Rights in Global Politics* (sourednik Tim Dunne, Cambridge University Press, 2000), avtor knjige *Saving Strangers: Humanitarian Intervention in International Society* (Oxford University Press, 2000). Veliko piše o humanitarnem posredovanju in etični zunanji politiki Blairove vlade. Njegova najnovejša knjiga je *Security Dilemma: Fear, Cooperation, and Trust in World Politics* (soavtor Ken Booth, Palgrave Macmillan, 2007). Je direktor instituta *David Davies Memorial Institute of International Studies*, član upravnega odbora centra *Welsh Centre of International Affairs* in član *United Nations Association* pri *Policy Advisory Committee* v ZK.

Peter Willetts je profesor globalne politike na Univerzi City v Londonu v ZK. Veliko piše o mednarodnih organizacijah, posebno o Gibanju neuvrščenih. Bil je začetnik preučevanja vpliva nevladnih organizacij na globalno politiko in je uredil dve knjigi na to temo: *Pressure Groups in the Global System* (Pinter, 1982) in *“The Conscience of the World”: The Influence of Non-Governmental Organisations in the UN System* (Hurst, 1996).

Ngaire Woods je direktorica programa *Global Economic Governance Programme* na University College in na oddelku za politiko in mednarodne odnose na Univerzi Oxford v ZK. Njena najnovejša knjiga je *The Globalizers: the IMF, the World Bank and Their Borrowers* (Cornell University Press, 2006). Pred tem je objavila knjige: *The Political Economy of Globalization* (Macmillan, 2000), *Inequality, Globalization and World Politics*, (soavtor Andrew Hurrell, Oxford University Press, 1999), *Explaining International Relations since 1945* (Oxford University Press, 1986) ter veliko člankov o mednarodnih institucijah, globalizaciji in vodenju.

Richard Wyn Jones je profesor na oddelku za mednarodno politiko na Univerzi Wales v Aberystwythu v ZK, kjer ima posebno odgovornost, da predava v valižanskem jeziku. Veliko piše o kritičnih varnostnih študijah, nacionalizmu in valižanski politiki. Njegova najnovejša knjiga je razprava o politični misli valižanske nacionalistične stranke Plaid Cymru (University of Wales Press, 2007).

Kratka vsebina

Seznam slik	xxx
Seznam okvirčkov in študijskih primerov	xxxii
Seznam tabel	xxxv

Tretji del **Strukture in procesi** **0**

12a. poglavje	Spremenljivi značaj vojne	2
	<i>Michael Sheehan</i>	
13. poglavje	Mednarodna in globalna varnost	24
	<i>John Baylis</i>	
14. poglavje	Mednarodna politična ekonomija v dobi globalizacije	46
	<i>Ngairé Woods</i>	
15. poglavje	Družbeni spol v svetovni politiki	74
	<i>J. Ann Tickner</i>	
16. poglavje	Mednarodno pravo	98
	<i>Christian Reus-Smit</i>	
17. poglavje	Mednarodni režimi	122
	<i>Richard Little</i>	
18. poglavje	Organizacija združenih narodov	142
	<i>Paul Taylor in Devon Curtis</i>	
19. poglavje	Transnacionalni delovalci in mednarodne organizacije v globalni politiki	166
	<i>Peter Willetts</i>	

Četrty del	Mednarodni problemi	190
20. poglavje	Okolijski problemi	192
	<i>John Vogler</i>	
21. poglavje	Terorizem in globalizacija	218
	<i>James D. Kiras</i>	
22. poglavje	Jedrsko širjenje	240
	<i>Darryl Howlett</i>	
23. poglavje	Nacionalizem	264
	<i>John Breuilly</i>	
24. poglavje	Kultura v svetovnih zadevah	286
	<i>Simon Murden</i>	
25. poglavje	Regionalizem v mednarodnih zadevah	306
	<i>Edward Best in Thomas Christiansen</i>	
26. poglavje	Globalne trgovina in finance	328
	<i>Jan Aart Scholte</i>	
27. poglavje	Revščina, razvoj in lakota	354
	<i>Caroline Thomas</i>	
28. poglavje	Človekova varnost	382
	<i>Amitav Acharya</i>	
29. poglavje	Človekove pravice	404
	<i>Chris Brown</i>	
30. poglavje	Humanitarno posredovanje v svetovni politiki	426
	<i>Alex J. Bellamy, Nicholas J. Wheeler</i>	

Peti del	Globalizacija v prihodnosti	452
31. poglavje	Globalizacija in preoblikovanje politične skupnosti	454
	<i>Andrew Linklater</i>	
32. poglavje	Globalizacija in red po hladni vojni	478
	<i>Ian Clark</i>	
Glosar		499
Bibliografija		522

Podrobna vsebina

Seznam slik	xxx
Seznam okvirčkov in študijskih primerov	xxxii
Seznam tabel	xxxv

Tretji del **Strukture in procesi** **0**

12a. poglavje	Spremenljivi značaj vojne	2
	<i>Michael Sheehan</i>	
	Uvod	4
	Definicije	6
	Narava vojne	7
	Revolucija v vojaških zadevah	11
	Postmoderna vojna	15
	Nove vojne	18
	Sklep	22
13. poglavje	Mednarodna in globalna varnost	24
	<i>John Baylis</i>	
	Uvod	26
	Kaj pomeni koncept varnosti?	27
	Tradicionalni pristop k nacionalni varnosti	29
	Težave sodelovanja med državami	32
	Priložnosti za sodelovanje med državami	33
	Alternativni pogledi na mednarodno in globalno varnost	35
	Kritične varnostne študije	37
	Globalna družba in mednarodna varnost	39
	Sklep: nadaljevanje napetosti med nacionalno, mednarodno in globalno varnostjo	42
14. poglavje	Mednarodna politična ekonomija v dobi globalizacije	46
	<i>Ngairé Woods</i>	
	Povojno svetovno gospodarstvo	48

	Tradicionalni in novi pristopi v mednarodni politični ekonomiji	55
	Globalizacijska razprava v mednarodni politični ekonomiji.....	61
	Mednarodne institucije v globalizirajočem se svetovnem gospodarstvu.....	66
	Sklep	71
15. poglavje	Družbeni spol v svetovni politiki	74
	<i>J. Ann Tickner</i>	
	Uvod	76
	Feministične teorije.....	76
	Feministi definirajo družbeni spol	77
	Globalni politiki nadeti spolne leče.....	79
	Spolna zaznamovanost varnosti	83
	Družbeni spol v globalnem gospodarstvu	86
	Uporabljati znanje za spreminjanje politične prakse.....	91
	Sklep	94
16. poglavje	Mednarodno pravo	98
	<i>Christian Reus-Smit</i>	
	Uvod: paradoks mednarodnega prava	100
	Red in institucije.....	100
	Moderne institucije mednarodnega prava.....	103
	Od mednarodnega prava k naddržavnemu?.....	110
	Vojno pravo.....	112
	Teoretični pristopi v mednarodnem pravu.....	114
	Sklep	119
17. poglavje	Mednarodni režimi	122
	<i>Richard Little</i>	
	Uvod	124
	Narava režimov	127
	Različne teorije o nastanku režimov	131
	Sklep	138

18. poglavje	Organizacija združenih narodov	142
	<i>Paul Taylor in Devon Curtis</i>	
	Uvod	145
	Kratka zgodovina Organizacije združenih narodov in njenih glavnih organov.....	145
	Organizacija združenih narodov ter ohranjanje mednarodnih miru in varnosti	152
	Organizacija združenih narodov in posredovanje v državah	156
	Organizacija združenih narodov ter ekonomska in socialna vprašanja.....	160
	Reformni proces v programih Organizacije združenih narodov za ekonomski in socialni razvoj.....	162
	Sklep	
19. poglavje	Transnacionalni delovalci in mednarodne organizacije v globalni politiki	166
	<i>Peter Willetts</i>	
	Uvod	168
	Problemi državocentričnega pristopa.....	169
	Transnacionalne družbe kot politični delovalci	171
	Nelegitimne skupine in osvobodilna gibanja kot politični delovalci	175
	Nevladne organizacije kot politični delovalci.....	178
	Mednarodne organizacije kot struktura globalne politike.....	181
	Sklep: vprašanja in sistemi politike v globalni politiki.....	183
Četrty del	Mednarodni problemi	190
20. poglavje	Okolijski problemi	192
	<i>John Vogler</i>	
	Uvod	194
	Okolijski problemi na mednarodnem dnevnem redu: kratka zgodovina	195
	Funkcije mednarodnega okolijskega sodelovanja	200

	Podnebne spremembe	208
	Okolje in teorija mednarodnih odnosov	213
	Sklep	215
21. poglavje	Terorizem in globalizacija.....	218
	<i>James D. Kiras</i>	
	Uvod	220
	Definicije	220
	Terorizem: od transnacionalnega pojava do globalnega (1968–2001).....	223
	Terorizem: učinek globalizacije.....	225
	Globalizacija, tehnologija in terorizem	229
	Zatiranje terorizma.....	235
	Sklep	238
22. poglavje	Jedrsko širjenje.....	240
	<i>Darryl Howlett</i>	
	Uvod	242
	Narava jedrskega orožja in njegovi učinki	244
	Razpršenost jedrske in raketne tehnologije.....	246
	Teoretiziranje o širjenju in neširjenju jedrskega orožja.....	249
	Evolucija globalnega jedrskega nadzora in ukrepi proti širjenju	254
	Sklep	259
23. poglavje	Nacionalizem.....	264
	<i>John Breuilly</i>	
	Uvod: koncepti in razprave.....	266
	Nacionalizem, nacionalna država in globalna politika v zgodovini	270
	Nacionalizem, nacionalna država in globalna politika danes	279
	Sklep	281
24. poglavje	Kultura v svetovnih zadevah.....	286
	<i>Simon Murden</i>	
	Uvod: kultura v človeških zadevah	288
	Protirevolucionarji globalne dobe.....	293

	Protirevolucija na ravni civilizacije? Primer islama.....	297
	Islamski fundamentalizem.....	299
	Sklep.....	304
25. poglavje	Regionalizem v mednarodnih zadevah	306
	<i>Edward Best in Thomas Christiansen</i>	
	Uvod	308
	Regionalno sodelovanje v globalnem kontekstu	311
	Proces evropskega povezovanja	321
	Sklep.....	325
26. poglavje	Globalne trgovina in finance	328
	<i>Jan Aart Scholte</i>	
	Uvod	330
	Globalizirano gospodarstvo.....	332
	Globalna trgovina.....	337
	Globalne finance	340
	Stalnost in spremembe v gospodarski globalizaciji.....	345
	Sklep.....	351
27. poglavje	Revščina, razvoj in lakota	354
	<i>Caroline Thomas</i>	
	Uvod	356
	Revščina.....	358
	Razvoj.....	360
	Lakota.....	373
	Sklep: pogled v prihodnost – globalizacija s človeškim obrazom?	379
28. poglavje	Človekova varnost.....	382
	<i>Amitav Acharya</i>	
	Uvod	384
	Uvod	384
	Kaj je človekova varnost?	384
	Razprave o človekovi varnosti.....	388
	Razsežnosti človekove varnosti	390
	Podpiranje človekove varnosti.....	399
	Sklep.....	401

29. poglavje	Človekove pravice	404
	<i>Chris Brown</i>	
	Uvod	406
	O pravicah na splošno.....	409
	Liberalna teorija človekovih pravic.....	411
	Leto 1948 in moderni program.....	414
	Politične in ekonomske pravice.....	415
	Izzvani univerzalizem	418
	Sklep	422
30. poglavje	Humanitarno posredovanje v svetovni politiki	426
	<i>Alex J. Bellamy, Nicholas J. Wheeler</i>	
	Uvod	428
	Argumenti za humanitarno posredovanje	429
	Argumenti proti humanitarnemu posredovanju	432
	Devetdeseta leta: zlata doba humanitarnega aktivizma?..	435
	Humanitarno posredovanje in vojna proti terorju	439
	Odgovornost za varovanje	444
	Sklep	449
Peti del	Globalizacija v prihodnosti	452
31. poglavje	Globalizacija in preoblikovanje politične skupnosti	454
	<i>Andrew Linklater</i>	
	Uvod: kaj je politična skupnost?	456
	Nacionalizem in politična skupnost.....	459
	Skupnost in državljanstvo	461
	Spremenljiva narava politične skupnosti	463
	Po realizmu?	471
	Sklep	474
32. poglavje	Globalizacija in red po hladni vojni	478
	<i>Ian Clark</i>	
	Tipologija reda	481
	Prvine sodobnega reda	484

Globalizacija in povestfalski red?	488
Globalizacija in legitimnost.....	491
Mednarodni red globaliziranih držav?	494
Sklep	496

Glosar	499
Bibliografija	522

Seznam slik

Slika 18.1	Struktura sistema Organizacije združenih narodov	148
Slika 19.1	Kdo nadzira angleško hčerinsko družbo ameriške transnacionalne korporacije (TNC)?	174
Slika 19.2	Rast NGO-jev v OZN.....	179
Slika 19.3	Ortodokсни pogled na mednarodne odnose.....	185
Slika 19.4	Celotni razpon mednarodnih povezav	186
Slika 20.1	Zemljevid sveta, sorazmernega z izpusti ogljika.....	194
Slika 20.2	Pripravek toplogrednih plinov h globalnemu segrevanju	209
Slika 27.1	BDP na prebivalca v najrevnejših in najbogatejših državah v obdobju 1960–1962 in 2000–2002.....	356
Slika 27.2	Razvojni cilji tisočletja: razpredelnica napredka iz leta 2006 za izbrane cilje.....	368
Slika 27.3	Globalni zemljevid lakote leta 2006.....	373
Slika 27.4	Rast svetovnega prebivalstva od leta 1800 s projekcijami do leta 2050	374
Slika 27.5	Najgosteje naseljene države leta 2003 s projekcijami do leta 2050	375
Slika 28.1	Spopadi po vrstah med letoma 1946–2005.....	392
Slika 28.2	Spopad in nerazvitost: začarano medsebojno učinkovanje	395
Slika 28.3	Varovanje in razvoj: virtualno medsebojno učinkovanje.....	396
Slika 32.1	Pogled na globalizacijo od zunaj navznoter.....	495
Slika 32.2	Pogled na globalizacijo od znotraj navzven	496

Seznam okvirčkov in študijskih primerov

Okvirček 12a.1	Zastarelost vojne.....	4
Okvirček 12a.2	Tukidid o vojni	7
Študijski primer	Iraška vojna 2003–2007	12
Okvirček 12a.3	Asimetrično vojskovanje.....	13
Okvirček 12a.4	Revolucija v vojaških zadevah: opozorilna pripomba.....	14
Okvirček 12a.5	Globalizacija in vojna	17
Okvirček 12a.6	Države „tretje vrste“	21
Okvirček 13.1	Pojmovanja „varnosti“	28
Okvirček 13.2	Ključne definicije.....	29
Okvirček 13.3	Teorija demokratičnega miru	34
Študijski primer	Ne-varnost v svetu po hladni vojni: primer Demokratične republike Kongo	41
Okvirček 13.4	Ugotovitve o 11. septembru.....	43
Okvirček 14.1	Načrtovanje povojnega gospodarstva in preprečevanje še ene gospodarske krize.....	49
Okvirček 14.2	Institucije Bretton-Woodsa: IMF in Svetovna banka	49
Okvirček 14.3	Sistem Bretton-Woodsa in njegov zlom	50
Okvirček 14.4	Povojni trgovinski sistem, GATT in WTO.....	52
Okvirček 14.5	Tradicionalni pogledi na mednarodno politično ekonomijo	57
Okvirček 14.6	Primeri novih pristopov v mednarodni politični ekonomiji	60
Okvirček 14.7	Štirje vidiki globalizacije.....	61
Okvirček 14.8	Globalisti.....	63
Okvirček 14.9	Skeptiki.....	63
Okvirček 14.10	Azijska finančna kriza.....	64
Študijski primer	Vpliv globalizacije na različne vrste držav	65
Okvirček 14.11	Protiglobalizacijski protesti proti mednarodnim organizacijam.....	67
Okvirček 15.1	Spolno občutljive leče	79
Okvirček 15.2	Voditeljice.....	80
Okvirček 15.3 V	ojaška prostitucija kot varnostna zadeva.....	83
Okvirček 15.4	Spodbijanje spolno zaznamovanih pričakovanj: delavke	88
Študijski primer 1	se organizirajo.....	88
Okvirček 15.5	Mikrokredit: ženske z vlaganjem pridobijo samozavest	89
Okvirček 15.6	Mejniki v organiziranosti žensk	92
Okvirček 15.6	Spolni razvojni kazalnik in spolna vključenost	92
Študijski primer 2	Gibanje samozaposlenih žensk	93
Okvirček 16.1	Ravni mednarodnih institucij.....	101
Okvirček 16.2	Ključni konstitutivni pravni sporazumi	103
Okvirček 16.3	Značilnosti moderne institucije mednarodnega prava	108

Študijski primer	Ali je mednarodno pravo izraz prevlade Zahoda.....	109
Okvirček 17.1	Primerjava pristopa liberalističnih institucionalistov	126
	in realistikov pri analizi režimov.....	126
Okvirček 17.2	Definiranje režimov.....	127
Okvirček 17.3	Zapornikova dilema.....	133
Okvirček 17.4	Bitka spolov in Paretova meja.....	136
Študijski primer	Mednarodni moratorij na kitolov.....	139
Okvirček 18.1	Izbrani člani Ustanovne listine OZN.....	146
Okvirček 18.2	Reforma Varnostnega sveta	149
Okvirček 18.3	Program za mir	154
Okvirček 18.4	Komisija OZN za izgradnjo miru.....	154
Študijski primer	Posredovanje leta 2003 v Iraku.....	158
Okvirček 18.5	Izbrani dokumenti, povezani s spreminjajočo se vlogo sistema OZN	159
Okvirček 18.6	Konferenca OZN o okolju in razvoju: Vrh o Zemlji.....	161
Okvirček 19.1	Transnacionalne korporacije iz dežel v razvoju	172
Študijski primer	Omrežje za spodbujanje dojenja otrok	184
Okvirček 20.1	Kronologija.....	197
Okvirček 20.2	Trajnostni razvoj.....	199
Okvirček 20.3	Trgovina in okolje	202
Okvirček 20.4	Tragedija skupnih dobrin – lokalnih in globalnih.....	204
Okvirček 20.5	Montrealski protokol in režim za stratosferski ozon	206
Okvirček 20.6	Medvladni odbor za podnebne spremembe	208
Okvirček 20.7	Kjotski protokol.....	210
Študijski primer	Skupna, a različna odgovornost?.....	211
Okvirček 21.1	Vrste terorističnih skupin	221
Okvirček 21.2	Legitimnost.....	222
Okvirček 21.3	Gibanje, povezano z Al Kaido (AQAM)	226
Študijski primer	Tri generacije bojevitih islamističnih teroristov.....	230
Okvirček 22.1	Waltzeva teza	243
Okvirček 22.2	Saganov argument “pesimizma glede širjenja”.....	244
Okvirček 22.3	Tehnologija jedrskega orožja	245
Okvirček 22.4	Spoštovanje in nespoštovanje mednarodnih obveznosti	252
Študijski primer 1	Demokratska ljudska republika Koreja	252
Študijski primer 2	Sporazum o jedrskem sodelovanju med Združenimi državami Amerike in Indijo	256
Okvirček 22.5	Konferenca o reviziji in podaljšanju sporazuma NPT 1995.....	257
Okvirček 22.6	Kronologija.....	259
Okvirček 23.1	Razvoj sveta nacionalnih držav	266
Okvirček 23.2	Definicije nacije.....	267
Študijski primer	Medsebojno učinkovanje med nacionalizmom in globalno politiko: primera Nemčije in Indije.....	274

Okvirček 24.1	Bhikhu Parekh o religiji in vzpostavljanju identitete	289
Okvirček 24.2	Zahodni pomen kulture	290
Okvirček 24.3	Francis Fukuyama o islamu v svetu univerzalnega liberalizma	292
Okvirček 24.4	Fundamentalizem	295
Študijski primer	Shema bojevitega islamističnega gibanja v afganistansko-pakistanskem okolju (ok. 2001)	301
Okvirček 25.1	Dinamika regionalizma	309
Okvirček 25.2	Okoli sveta po regionalnih organizacijah, 2006 (ponazorilni, a ne izčrpn seznam)	312
Študijski primer	Srednja Amerika: večno prizadevanje za unijo?	314
Okvirček 26.1	Glavne javne agencije globalnega vodenja za trgovino in finance	330
Okvirček 26.2	Nekaj ključnih dogodkov v globalnih trgovini in financah	346
Študijski primer	Dolg Juga v globalnih financah	347
Okvirček 27.1	Teorija mednarodnih odnosov in marginalizacija prednostnih problemov za Tretji svet	357
Okvirček 27.2	Razvoj: sporen koncept	361
Študijski primer 1	Konkurenčne ideje o razvoju v sodobnem kavnem sektorju	362
Študijski primer 2	Uničenje lokalnega kmetijstva, razcvet uvažanja hrane in naraščanje podhranjenosti na Haitiju	378
Okvirček 28.1	Sporen koncept	385
Okvirček 28.2	Trendi spopadov	391
Okvirček 28.3	Ključna dejstva o boleznih	394
Slika 28.2	Spopad in nerazvitost: začarano medsebojno učinkovanje	395
Slika 28.3	Varovanje in razvoj: virtualno medsebojno učinkovanje	396
Študijski primer	Človekova ne-varnost v jugovzhodni Aziji	398
Okvirček 29.1	Mednarodna zaščita človekovih pravic: nekaj ključnih sporazumov, konvencij in deklaracij	407
Študijski primer 1	11. september, globalna vojna proti terorju in človekove pravice	407
Okvirček 29.2	Vrste pravic	410
Okvirček 29.3	Suverenost in standardi civilizacije	413
Okvirček 29.4	Feministična kritika človekovih pravic	418
Študijski primer 2	Feministična kritika človekovih pravic	419
Okvirček 29.5	Azijske vrednote	420
Okvirček 30.1	Odgovornost za varovanje: načela za vojaško posredovanje	429
Študijski primer	Irak – humanitarno posredovanje?	442
Okvirček 30.2	Odstavka 138 in 139 iz sklepnega dokumenta Svetovnega vrha leta 2005	446

Okvirček 30.3	Priporočila Visokega odbora za ukrepe za preprečevanje vojne.....	447
Okvirček 31.1	Nekaj političnih teoretikov o politični skupnosti	457
Okvirček 31.2	Naslov okvirčka.....	467
Okvirček 31.3	Vizija novih oblik skupnosti in državljanstva	468
Študijski primer	Mučenje in vojna proti terorju	470
Okvirček 32.1	Prvine sprememb in nadaljevanja v redu hladne vojne in v redu po njej	480
Okvirček 32.2	Prvine reda	486
Okvirček 32.2	Interpretacije globalizacije in konca hladne vojne.....	489
Okvirček 32.4	Razprava o globalizaciji in legitimnosti	493
Študijski primer	Kriza legitimnosti razvijajoče se države.....	493

Seznam tabel

Tabela 14.1	Razprava o institucijah.....	69
Tabela 17.1	Tipologija režimov.....	128
Tabela 19.1	Različni politični delovalci, vpleteni na različnih političnih področjih	187
Tabela 23.1	Razprave o nacionalizmu.....	269
Tabela 25.1	Pomembni sporazumi v zgodovini Evropske unije.....	322
Tabela 25.2	Institucije Evropske unije.....	323
Tabela 26.1	Nekaj kazalnikov sodobne gospodarske globalizacije	334
Tabela 27.1	Pojmovanje revščine, razvoja in lakote v večinski usmeritvi in v alternativnih pojmovanjih.....	358
Tabela 27.2	Rast BDP v izbranih državah in regijah v razvoju v obdobju 1960–2004 (povprečna letna sprememba v odstotkih).....	365
Tabela 27.3	Rast BDP na prebivalca v izbranih državah in regijah v razvoju v obdobju 1960–2004 (povprečna letna sprememba v odstotkih).....	366
Tabela 28.1	Dva koncepta človekove varnosti.....	388
Tabela 32.1	Tipologije reda.....	483

Tretji del

Strukture in procesi

V tem delu knjige vam želimo predstaviti glavne skupne strukture in procese v sodobni svetovni politiki. Jasno je, da se bosta ta del in naslednji nekoliko prekrivala, saj je razdelitev med strukturami in procesi ter mednarodnimi zadevami predvsem stvar perspektive. Za nas je razlika v tem, da s strukturami in procesi mislimo sorazmerno stabilne značilnosti svetovne politike, ki so trajnejše in stalnejše kakor pa zadeve, ki jih obravnavamo v naslednjem delu. Spet imamo v tem delu dva cilja: **prvič**, zagotoviti hočemo dober pregled nekaterih najpomembnejših struktur in procesov v svetovni politiki na začetku enaindvajsetega stoletja. Zato smo izbrali vrsto načinov mišljenja o svetovni politiki, ki opozarjajo na temeljne značilnosti. Spet pa morate vedeti, da se zavedamo, da je to, kaj so strukture in kaj procesi, v veliki meri stvar razprave, vendar je morda koristno, če rečemo, da skupaj zagotavljajo okolje, v katerem se zadeve, ki jih obravnava naslednji del, morajo odvijati. Vse značilnosti, ki jih v tem delu obravnavamo, bodo pomembne za razreševanje vprašanj, ki jih preučujemo v naslednjem delu, saj sestavljajo glavne strukture svetovne politike, s katerimi se te zadeve morajo soočiti pri glavnih procesih, ki bodo določali njihovo usodo. Naš **drugi** cilj je, da vam bodo ti strukture in procesi pomagali razmišljati o globalizaciji, s tem da vas bodo prisilili, da se ponovno vprašate, ali je globalizacija kakovostno drugačna oblika svetovne politike kakor dosedanje. Ali globalizacija zahteva ali predstavlja prevrat struktur in procesov, ki so bili v dosednji svetovni politiki osrednjega pomena?

12a. poglavje

Spremenljivi značaj vojne

Michael Sheehan

- **Uvod**
- **Definicije**
- **Narava vojne**
- **Revolucija v vojaških zadevah**
- **Postmoderna vojna**
- **Nove vojne**
- **Sklep**

Vodilo za bralce

Vojna je ena ključnih institucij prakse mednarodnih odnosov in je vedno bila v središču preučevanja mednarodnih odnosov. V obdobju po hladni vojni so mnogi opazovalci menili, da se narava vojne bistveno spreminja ali celo, da je vsaj v nekaterih delih sveta postala zastarela. Z napredovanjem gospodarske medsebojne odvisnosti zaradi globalizacije in s širjenjem demokracije pa se zdi, da so nekatere skupine držav vzpostavile varnostne skupnosti, v katerih vojna med njimi ni več mogoča.

Toda drugod obstaja vojna še naprej in privzema številne različne oblike. Nekateri države, kakor so Združene države Amerike, je uporaba napredne tehnologije, s katero so dosegle zmago nad konvencionalno vojsko, privedla do prepričanja, da se dogaja revolucija v vojaških zadevah. Za druge dele sveta pa je značilno vojskovanje, pri katerem so pomembni nedržavni delovalci, vojaška tehnologija, ki jo uporabljajo, je sorazmerno nezahtevna, grozodejstva pa so vsakdanja. Mnogi menijo, da so tovrstne vojne neposredna posledica procesa globalizacije.

Uvod

Britanski strateški mislec Basil Liddell Hart je nekoč zapisal: "če hočeš mir, razumi vojno", medtem ko je revolucionarni marksist Leon Trocki samozavestno izjavil: "tebe morda vojna ne zanima, vendar se vojna zanima zate". Nasvet ostaja primeren tudi v sodobnem svetu. V vsej zapisani zgodovini je bilo okoli 14 400 vojn, v katerih je življenje izgubilo okoli 3,5 milijarde ljudi. Od leta 1815 je bilo med 224 in 559 vojn, odvisno od tega, katero definicijo vojne uporabimo (Mingst 2004: 198). Vojna kot oblika družbenega vedenja ni izginila in ne kaže nikakršnih znakov, da bi se to dogajalo, čeprav ni nujno neizogibna oblika človeškega vedenja in se zdi, da je v nekaterih delih sveta praktično izumrla. Po koncu **hladne vojne** se je letno število vojn, število žrtev, povezanih z bojem in število z vojno povezanih pokolov močno zmanjšalo v primerjavi z obdobjem hladne vojne. Med letoma 1989 in 1992 se je končalo skoraj sto vojn, glede na število žrtev, povezanih z bojem, pa so bila devetdeseta leta najmanj nasilno desetletje po koncu druge svetovne vojne (University of British Columbia, Human Security Center 2005: 17). Kljub splošnemu upadanju pogostosti vojne pa je v mnogih predelih sveta še vedno zelo prisotna in kaže nekatere nove značilnosti v primerjavi s tistimi, ki so bile značilne za obdobje hladne vojne.

Okvirček 12a.1 Zastarelost vojne

Opazna značilnost vojne v nekaterih delih sveta je, da je ni. Severnoatlantsko skupnost opisujejo kot **varnostno skupnost**, skupino držav, za katere je vojna kot sredstvo za razreševanje medsebojnih sporov izginila, čeprav jo lahko še naprej uporabljajo proti nasprotnikom zunaj varnostne skupnosti. Skupna značilnost vseh teh držav je, da so demokracije, in mnogi avtorji menijo, da se demokracije sicer vojskujejo, vendar se niso pripravljene bojevati proti demokratični državi. Predpostavka tega argumenta **demokratičnega miru** je, da bo tam, kjer neko regijo poseljujejo skupine demokratičnih držav, vojna izumrla, s širjenjem demokracije po svetu pa bo tudi vojna upadala. Vendar obstaja nevarnost, da nekatere vojne nastopijo kot poskus demokracij, da bi zrušile nedemokratični režim in razširile "demokratično območje miru", tako da bi se vojne vojskovale v imenu miru. Poleg tega se po mnenju nekaterih opazovalcev celo nedemokratične države niso pripravljene vojskovati, kadar so same in tudi njihove tekmice velike sile, oborožene z jedrskim orožjem.

V sodobnem svetu obstajajo veliki pritiski, ki sprožajo spremembe v nacionalnem gospodarstvu in družbi. Za nekatere je mogoče reči, da odražajo vpliv **globalizacije**, drugi so posledica širših učinkov **postmodernosti**, njihov skupni učinek pa je, da sprožajo pomembne politične in družbene spremembe, ki se spet odražajo v spremenjeni zaznavi narave groženj, ki izhajajo iz zunanega okolja. To spet vpliva na prepričanje o uporabnosti sile kot instrumenta politike ter na oblike in funkcije vojne. V preteklih dvesto letih, "moderna" dobi zgodovine, so vojno tradicionalno videli kot brutalno obliko politike, kot način, s katerim so **države** skušale razrešiti določene zadeve v mednaro-

dnih odnosih, ter kot izid njihove pripravljenosti, da zberejo vojaško silo za obrambo in odvracanje ter da jo uporabijo za podporo svoje zunanje in obrambne politike. Obe "svetovni vojni" dvajsetega stoletja sta značilen primer tega pristopa do instrumentalnosti vojne. V obdobju po hladni vojni grožnje, ki so poganjale kopičenje vojaške sile v razvitem svetu, niso privzele oblike tradicionalne vojaške tekme med dvema državama, ampak so bile odziv na veliko bolj amorfne in manj predvidljive grožnje, kakor so **terorizem, vstaje** in notranje krize v drugih državah, pri katerih se je zdelo, da je za njihovo razrešitev potrebna uporaba vojaške sile.

Nekateri opazovalci menijo, da je v sedanjem obdobju z dramatičnimi političnimi spremembami, do katerih je prišlo po koncu hladne vojne in razpadu Sovjetske zveze, nastopila velika evolucija v strukturi mednarodnih odnosov. Spremembe tolikšnega obsega v **mednarodnem sistemu** v zgodovini niso običajne, kadar pa nastopijo, je mogoče pričakovati, da bodo bistveno vplivale na mehanizme, ki mednarodni sistem vodijo. Hkrati in delno kot posledica evolucije v mednarodnem okolju nastopajo spremembe tudi v notranjih značilnostih mnogih držav, ki mednarodni sistem sestavljajo. Na primer, prišlo je do opaznega povečanja števila demokratičnih političnih sistemov, vendar so v istem obdobju mnoge države razpadle v državljanski vojni in vstajah. Identiteta ključnih delovalcev v mednarodnih odnosih se je po koncu hladne vojne prav tako spremenila. Svet je postal začasno podvržen hegemonski nadvladi ene same države, Združenih držav Amerike, tako da sta procesa globalizacije in **amerikanizacije** za mnoge postala sinonimna, zato so se odzvali z divjim kulturnim in političnim odporom.

Vplivni strateg devetnajstega stoletja Carl von Clausewitz je trdil, da se temeljna narava vojne ne spreminja. Lahko se spreminjajo **oblike** vojne, značilne za neko določeno dobo, osnovna **narava** vojne pa se ne. Po njegovem nove značilnosti vojne niso posledica novih iznajdb, ampak novih idej in družbenih razmer. Zato ne bi bilo presenetljivo, če bi ugotovili, da procesi postmodernosti in globalizacije mednarodnega sistema, za katere je značilno stalno in vedno hitrejše spreminjanje, zaznamujejo spremembe v obliki vojskovanja, do katerega v sistemu prihaja. Evolucijo značilne oblike vojskovanja lahko pričakujemo iz spreminjajočih se zaznav grožnje v obdobju po hladni vojni. Če vojne v svetu po hladni vojni zadobivajo značilne in morda nove oblike, potem je to odraz širših sprememb v mednarodnem sistemu in ne tega, da do teh sprememb prihaja predvsem zaradi vojne. Vojne so družbeno skonstruirana oblika človeškega skupinskega vedenja v velikem obsegu in razumeti jih moramo znotraj širšega konteksta političnega in kulturnega okolja.

V dobi komunikacijskih tehnologij, kakršnih še ni bilo, nastajajo nova področja vojskovanja. **Nedržavni delovalci** v obdobju po hladni vojni so povzročili, da so se kibernetični prostor in globalni mediji spremenili v ključno bojišče poleg ozemeljskih vojaških in terorističnih operacij, tako da se zdaj vojna vojskuje na številnih različnih ravneh resničnosti hkrati, resničnost sama pa se zaradi vojne sprevača s pomočjo zapletenih strategij informacijskega in elektronskega zavajanja. Bojišče preteklosti je zdaj postalo **bojni prostor** in je tridimenzionalno v smislu, da vključuje zračne sile in uporabo **satelitov**, v nekem smislu pa je brezdimenzionalno, saj zajema tudi kibernetični prostor in komunikacijske frekvenčne pasove.